

МУНДАРИЖА:

Усманов М.Ш.	<i>Барқарор ривожланиш мақсадлари ва инсон ҳуқуқларини таъминлаш</i>	4
Абдураманов Х.Х.	<i>Ўзбекистонда демографик дивиденднинг шаклланиши ва ундан самарали фойдаланиш йўллари</i>	7
Ахмедов Э.К.	<i>Янги Ўзбекистондаги модернизациялаш жараёнларида бағрикенгликни таъминлаш</i>	12
Шоимов А.Р.	<i>Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида ёшларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллиги масалалари</i>	16
Юлдашев А.Э.	<i>Жадидчилик ҳаракатида давлат фуқаролик хизмати масаласи</i>	20
Хусанов Б.Э.	<i>Инсон - эстетик тарбиянинг асосий омили</i>	24
Исламходжаев Х.С.	<i>Административное право в системе публичного и частного права.</i>	28
Жиянмуратова Г.Ш.	<i>Ёшларни ижтимоий қўллаб-қувватлашнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари</i>	35
Teshaboev M.M.	<i>Ijtimoiy adolat va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish tamoyillari</i>	39
Исмаилов Ж.Ж.	<i>«Мягкие» стратегии противодействия радикализации общества: опыт зарубежных стран</i>	43
Ихтиёров М.Р.	<i>Телевидениенг жамоатчилик фикрини шакллантиришидаги ижтимоий-фалсафий омиллари</i>	47
Мажидов Ш.А.	<i>Коррупциявий ҳуқуқбузарликлар ҳақида хабар берган шахслар тушунчасининг назарий масалалари</i>	51
Турабова С.К.	<i>Илмий баҳс – долзарб ижтимоий масалаларни ҳал этишининг мантиқий-эпистемик асоси</i>	55
Иззатуллаев Б.И.	<i>Ақш ташқи сиёсатида рақамли дипломатия тараққиётининг асосий босқичлари</i>	60
Ўлмасхўжаев З.А.	<i>“Давлат ва миллий хавфсизлик” тамойилини илмий тадқиқ этишининг назарий шарт шароитлари</i>	65
Насимов А.А.	<i>Ахборотлашган жамиятда ахлоқий қадриятларнинг ахборот хуружларини олдини олишидаги ўрни</i>	70
Мардиева М.	<i>Тилнинг жамиятдаги муҳим ўрни</i>	75
Маҳкамов Қ.	<i>Тарихий онг - миллий ижтимоий хотирани ривожлантириши омили</i>	79
Тургунова Н.Т.	<i>Ёшлар сиёсатини амалга оширувчи субъектларнинг ўзаро ҳамкорлиги</i>	83
Абдиев Ғ.Е.	<i>Янги Ўзбекистон ёшлари сиёсий онгини юксалтириши</i>	88
Камилов Ф.О.	<i>Ногиронлиги бўлган болаларни ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича хориж тажрибаси</i>	93
Усенов Ж.	<i>Ёшларнинг миллий менталитетини шакллантиришида маънавий мероснинг аҳамияти</i>	98
Азамова М.	<i>История развития национальных видов спорта</i>	103
Утемуратова С.Ш.	<i>Экологияни жиноий-ҳуқуқий муҳофаза қилиш</i>	107
Ташаев Л.А.	<i>Ёшлар билан ишлашда ахлоқий идентикликнинг назарий-методологик тахлили</i>	111
Расулов Р.	<i>Ёшлар билан ишлашда тарбиянинг мафқурафий асослари.</i>	116
Хусанов Ғ.Е.	<i>Оиланинг маънавий-ахлоқий қадриятларни ривожлантиришидаги</i>	121

	<i>фалсафий негизлари</i>	
Таирова Г.М.	<i>Жинойят содир этилишининг сабабларига доир макро-социологик таълимотлар</i>	125
Абдуллаев Ж.А.	<i>Азизиддин Насафийнинг инсон келиб чиқиши ва абадий қайтиши масаласи ҳақидаги қараишлари</i>	130
Исламходжаева М.А.	<i>Сравнительный анализ защиты прав молодежи в зарубежных странах.</i>	135
Турғунбоев Ж.Ж.	<i>“Ақл марказ”ларини тадқиқ этишининг назарий- концептуал асослари</i>	138
Бутоев И.У.	<i>Соғлом турмуш тарзининг шаклланишида тарихий маънавий мероснинг ўрни</i>	143
Ҳожиев Р.Б.	<i>Креативлик феноменининг генезиси ва шаклланиши</i>	148
Абдуллаев И.А.	<i>Ёшлар ахлоқий маданиятини шакллантиришида умуминсоний маънавий мероснинг ўрни</i>	152
Нуруллаева Дж.С.	<i>Правовые аспекты управления международным спортивным движением</i>	157
Аметов А.Қ.	<i>Миллий маънавий қадриятлар – инсон қадрини улуғлаш омили</i>	162
Расулов Ҳ.М.	<i>Сиёсий жараёнларда сиёсий маданиятнинг намоён бўлиши хусусиятлари</i>	166
Мирджамалова Н.З.	<i>Хотин-қизларнинг соғлом турмуш тарзини шакллантиришининг педагогик асослари</i>	170
Улфатиллаева С.С.	<i>Ҳадис илми классификацияси</i>	175
Равшанов А.С.	<i>Баркамол авлодни тарбиялашда маънавият ва миллий қадриятларни ўрни</i>	180
Акилова Ў.М.	<i>Маърифатли жамият барпо этишининг маънавий омиллари</i>	185
Равшанова Г.А.	<i>Ўзбекистоннинг янгиланиши жараёнида фуқаролик жамиятини ривожлантиришида адолатли давлат ҳолиясининг маънавий омиллари</i>	189
Алимухамевова Н.Я.	<i>Глобал интеграция жараёнларида маданиятлар хилма-хиллигини сақлаш масаласи</i>	193
Ботирова Ҳ.Э.	<i>Жанубий вилоятларда аграр соҳа ходимларининг маиший турмуши ва ижтимоий ҳимоялаш масалалари</i>	197
Мамадаминова Б. А.	<i>Ўрта асрларда ирригация тизимларининг ривожланиши ва тарихи</i>	202
Ҳакимова М.А.	<i>Ўзбекистон тараққиёти ва ёшлар маънавияти</i>	206
Ҳамраев С.	<i>Мулкдорлик ва тадбиркорлик фаолиятининг ижтимоий-фалсафий мазмуни</i>	211
Қиём Назаров	<i>Маънавият илми дарғаси</i>	215

ЖАНУБИЙ ВИЛОЯТЛАРДА АГРАР СОҲА ХОДИМЛАРИНИНГ МАИШИЙ ТУРМУШИ ВА ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯЛАШ МАСАЛАЛАРИ

Ҳ.Э.Ботирова –
тарих фанлари
бўйича фалсафа доктори(PhD)

Ҳар бир давлат халқига етарлича турмуш шароитини яратиш ва жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўрнини эгаллаш мақсадида ўз тараққиёт йўлини мустақил белгилайди. Шу жумладан, ёш Ўзбекистон давлати ҳам бозор иқтисодиётига ўтар экан, ўзининг йўлини танлашга мажбур эди. Янги танланган йўл мамлакат иқтисодиётини кўтариши, бинобарин ишсизлик даражасини пасайтириши ва аҳоли турмуш даражасини ошириши лозим эди.

Бозор иқтисодиёти ва ислохотларнинг негизини ташкил қилувчи йўлларнинг ғоят хилма-хиллиги эркин бозор рақобатчилиги иқтисодиётнинг давлат томонидан тартибга олиниши билан қай даражада қўшиб олиб борилиши, уларнинг ижтимоий йўналиши, хал қилинаётган катта иқтисодий муаммоларнинг устуворлиги билан боғлиқдир. Жаҳон тажрибаси кўрсатишича, бозор иқтисодиётига революцион йўл билан, яъни жадал усулда ёки эволюцион йўл билан, яъни босқичма-босқич ўтиш мумкин. Биринчиси, туб ислохотларни ўтказиш, аввалги тизимни ва таркиб топган иқтисодий муносабатларни батамом синдириш талаб этилади. Бу усул «фалаж қилиб даволаш усули» («шоковая терапия» - «шок терапияси») деб аталади. Бу усулдан кўпроқ Шарқий Европа давлатлари фойдаландилар. Иккинчиси, эволюцион йўл бўлиб, бунда эски иқтисодий муносабатларни босқичма-босқич янги, самарали бозор муносабатларига айлантирилади. Ислохотлар тажрибаси шуни кўрсатадики, эволюцион йўл камроқ ижтимоий ларзаларга олиб келади, анча изчил ва муқаррардир.

1991 йилида Сурхондарё вилояти аҳолиси 6,49 фоизни ташкил этар, унинг 75 фоиздан ортироғи қишлоқда яшар эди. Аҳолини кенг истэмол моллари ва озиқ-овқат билан таъминлаш ниҳоят даражада оғир бўлган. Аҳолини қанд билан таъминлаш 12 фоизни, гўштли консервалар 85 фоизни, кийим-кечак 29 фоиз, пахта газмоллари 75 фоиз, жун матолари 21 фоиз, телевизор ва музлаткич билан таъминлаш атиги 15 фоизни ташкил этган эди.

Қишлоқда аҳоли турмуш шароитини яхшилаш ва меҳнат самарадорлигини ошириш мақсадида замон талабларига мос келадиган, пухта ўйланган қарорлар қабул қилиш лозим эди. Қишлоқ аҳолисининг ижтимоий турмуш тарзини яхшилашнинг асосий омили аҳолининг кундалик эҳтиёжларни қондириш, шу асосида қишлоқ хўжалик мутахассисларининг ишга муносабатини тубдан ўзгартириш, ерга меҳрни кучайтириш, касбий садоқатни кучайтириш масаласи муҳим аҳамият касб этди. Айниқса, ичимлик суви, электр ва газ билан таъминлаш, аҳоли ва қишлоқ хўжалиги мутахассисларининг онг-тафаккурини ўстириш долзарб масалага айланди. Шуни ҳисобга олиб, Ўзбекистон ўз тараққиёт моделини ишлаб чиқди. Бу йўл тарихда «ўзбек модели» деб ном олди. Ушбу модель иқтисодиётимиз, жумладан, қишлоқ хўжалигини замон талаблари асосида кўтариш, аҳолини иш билан банд қилишга қаратилган бир қатор чоралар кўришни кўзда тутар эди.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ҳисобига Сурхондарё вилоятида 2012 йилда ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 9,9, саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 7,4, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳажми 6,6, бунёдкорлик соҳасидаги кўрсаткич 17,2 фоизга, пудрат ишлари 11,6, капитал қўйилмалар 12,9, чакана савдо 12,7, халқ истэмол моллари ҳажми 5,3 фоизга ўсди. Бандлик дастурига мувофиқ, 65 минг 955 та иш ўрни ташкил этилиб, шулардан 58 минг 894 таси қишлоқ жойларда очилди. Шу жумладан, аграр соҳа мутахассислари фаолияти билан боғлиқ 40,1 минг иш ўрни яратилди. Бунда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка алоҳида эътибор қаратилгани муҳим омил бўлди. Қишлоқларда намунавий лойиҳалар

асосида уй-жойлар барпо этилиб, қишлоқларда йўл-транспорт ва коммуникация тармоғини янада тараққий этди. Қишлоқларда янги иш ўринлари ташкил этилиб аҳолининг ижтимоий бандлиги мустаҳкамланди.

2013 йил қабул қилинган «Обод турмуш йили» Давлат дастурида аграр соҳа мутахассислари учун моддий-маънавий шароитларни яратиш, қишлоқ турмуш тарзини яхшилаш учун шарт-шароитларни яратишни белгилаб берди. Чунки қишлоқ аҳолисининг ижтимоий-иқтисодий турмуш тарзини юксалтирмай туриб мавжуд муаммоларни бартараф этиб бўлмаслиги аниқ бўлиб қолмоқда эди. Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари қишлоқлар ҳаётини яхшилаш учун транспорт ва коммуникация соҳасини янада ривожлантириш, аҳоли учун намунавий лойиҳалар бўйича қурилатган уй-жойларни ўз вақтида фойдаланишга топшириш, ижтимоий соҳа ва ишлаб чиқариш инфратузилма объектларини бунёд этиш, аҳолини ичимлик суви, табиий газ, электр энергия билан таъминлашга қаратилган амалий чора-тадбирлар амалга оширилди.

2009–2013 йилларда биргина Қашқадарё вилоятида намунавий лойиҳалар асосида 3560 та тураржой бунёд этилди. Аҳолининг талаби инобатга олиниб, 2014 йилда яна 1172 та ана шундай уй-жой қурилиши режалаштирилди. Ўзбекистон Президентининг 2013 йил 15 ноябрдаги «Қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар бўйича яқка тартибдаги уй-жойлар қурилишининг 2014 йил дастури тўғрисида»ги ПҚ-2068-сонли қарорига мувофиқ, Сурхондарё вилоятининг 24 та, Қашқадарё вилоятининг 36 та массивида намунавий турар-жой қурилиши белгиланди. Бу массивларда, шаҳарсозлик талабларига биноан, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш объектлари, мактаблар, болалар боғчалари, шифохона, ҚВП ҳамда бошқа ижтимоий соҳа объектлари ҳам ишга туширилди. Ғузур туманидаги «Мустақиллик» маҳалла фуқаролар йиғинида қисқа фурсат ичида 390 та уй қурилгач, 250 га яқин оила кўчиб кирди. Шаҳарчада, шунингдек, тадбиркорлар ташаббуси билан 2 та нон цеҳи, шунча савдо дўкони, битта тикувчилик цеҳи, болалар боғчаси, 400 ўринли мактаб биноси фойдаланишга топширилди.

Сўнгги йилларда Ўзбекистон Президенти бошчилигида қишлоқларда ишсизликни тугатиш масаласида кўпгина амалий тадбирлар қилинмоқда. Сурхондарё вилоятида қишлоқ аҳли билан учрашувлар ва уйма-уй юриш натижасида аниқланган ишсиз ёшларнинг бандлигини таъминлаш борасида қатор лойиҳалар амалга оширилди. Жумладан, 2020 йилнинг феврида Шеробод туманидаги Гулистон маҳалласида «Бир миллион туп кўчат» акцияси ўтказилди. Ушбу акция доирасида маҳалла ҳудудидаги фойдаланишдан чиқиб қолган кенг адирликда барпо этилаётган «Ёшлар боғи» дан кам таъминланган оилаларда яшаётган 120 нафар ишсиз йигит-қизнинг ҳар бирига 20 сотихдан ер майдони ажратилди. Ажратилган ерларнинг ҳаммасига арча ва анор кўчатлари экилди. Мутахассисларнинг фикрига кўра, 20 сотих ерда ўртача 200 туп анор парваришланади. Ҳар бир дарахт 50 килограммгача ҳосил беради. Бу эса одамларнинг турмушини яхшилашга хизмат қилади. Кўчатлар ҳосилга кирганига қадар бу ерда сабзавот экинларини экиб даромад олиш йўлга қўйилди.

Мустақиллик йилларида қишлоқларда соғлиқни сақлаш ишларига алоҳида эътибор қаратилди. Чунки, истиклолнинг илк йилларида турмуш даражасининг кескин тушиши аҳоли саломатлигини сақлашда жиддий қийинчиликларни келтириб чиқарган эди. Қишлоқларда тоза ичимлик суви билан таъминланиш даражасининг пастлиги, маиший чиқиндиларни олиб кетиш йўлга қўйилмаслиги, оддий санитария-гигиена қоидаларига риоя этмаслик аҳоли ўртасида юқумли касалликларнинг кўпайишига олиб келди. Натижада қишлоқларда аграр соҳа ходимлари ва уларнинг оила аъзолари ўртасида турли хил касалликларининг пайдо бўлганлигини кўйидаги маълумотлардан билиш мумкин. Жумладан Термиз туманида 1993 йилда 40 га яқин киши гепатит касаллиги билан оғриганлиги, 29 киши гепатит ташувчиси эканлиги аниқланди. Бундан ташқари, 14 та ич терлама, 18 та паратиф касаллиги қайд этилди. 1992-1993 йилларда Сурхондарё вилояти қишлоқларида ёш болаларнинг дифтерия (бўғма) касаллигидан нобуд бўлиш ҳолатлари тез-тез учраб турди. Афсусланарли томони,

соғлиқни сақлаш тизимига маҳаллий бюджетлардан етарлича маблағ ажратилишига қарамасдан, уларнинг каттагина қисми ишлатилмасдан қолаверди. Фақат Қашқадарё вилоятининг ўзида 1995 йилнинг 9 ойида соғлиқни сақлаш учун ажратилган маблағнинг 66 миллион 400 минг сўми фойдаланилмади.

Қашқадарё вилоятидаги тиббиёт муассасаларидаги вазият ҳам оғир эди. 1995 йилги маълумотга кўра, 43 та қишлоқ касалхонасининг 80 фоизида, 177 та қишлоқ врачлик амбулаториясидан 60 фоизи, 678 та фельдшерлик – доялик пунктидан 84 фоизида шароит яратилмаган эди. Дехқонобод, Касби, Нишон, Яккабоғ туманларида тиббий хизмат сифатининг пастлигидан касалланиш ҳар 10 минг кишига 9 -11 фоизга етди.

Соғлиқни сақлаш тизимидаги мана шундай ҳолатларни олдини олиш ва аҳолига малакали тиббий хизматни йўлга қўйишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 10 ноябрда қабул қилган «Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш давлат дастури тўғрисида»ги ПФ-2107-сонли Фармони муҳим аҳамият касб этди. Унга кўра, юртимизда шошилиш тез тиббий ёрдам кўрсатиш тизими вужудга келди. Ушбу дастурнинг амалиётга кенг татбиқ этилиши натижасида аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифати анча яхшиланди. Қишлоқ врачлик пунктларининг кўпчилигига тиббий машиналар ажратилди. Қишлоқлар аҳолисини дифтерия касаллигидан сақлаш учун 1996 ва 2001 йилларда оммавий эмлаш тадбирлари ўтказилди. Шу даврда Сурхондарё вилоят соғлиқни сақлаш тизимида 389 та тиббиёт муассасалари, 241 та қишлоқ врачлик пункти, 1 та шаҳар врачлик пункти, 72 та даволаш профилактика муассасалари аҳолига тиббий хизмат кўрсатди.

Гарчи, Республикамиз ҳукумати соғлиқни сақлаш тизимини ривожлантириш учун кўп ишларни амалга оширган бўлсада, соҳадаги мавжуд нуқсон ва камчиликлар аҳолининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаётган эди. Масалан, 2010-2012 йилларда Сурхондарё вилоятидаги 67 та тиббиёт муассаси капитал реконструкция ва қайта таъмирлашга муҳтож бўлиб, уларнинг аксариятидаги муҳандислик тармоқлари талабга жавоб бермас эди. Айниқса, Шеробод, Сариосиё ва Қизириқ туманларида аҳолининг касалликка чалиниш даражаси вилоятдаги ўртача кўрсаткичлардан юқори экани, айрим шаҳар ва қишлоқларда мутахассис шифокорлар ва махсус тиббий транспорт воситалари етишмаслиги ташвишланарли ҳол бўлиб қолди.

Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари соғлиқни сақлаш тизимидаги оғир аҳвол ташвиш уйғотмай қолмас эди. Бундай вазиятда Республика ҳукумати қатор амалий тадбирларни амалга оширди. Хусусан, 2012 йилда Қашқадарё вилояти Қамаш туманидаги тиббиёт бирлашмаси учун янги бино барпо этилиб, бу ерда 3 миллиард 450 миллион сўмлик маблағ эвазига қурилиш-таъмирлаш ишлари бажарилди. Умумий майдони 6,5 гектарни эгаллаган шифохонада диагностика, лаборатория, шошилиш тиббий ёрдам, жарроҳлик бўлимлари, гинекология ва туғруқ мажмуаси, физиотерапия, терапия бўлинмаси иш бошлади. Терапия бўлинмасининг ўзида неврология, кардиология ва терапия бўлимлари бир вақтнинг ўзида 325 кишини қабул қилиш имконияти яратилди. Тиббиёт бирлашмасига 1 миллион АҚШ доллари миқдорида тиббий ускуналар ўрнатилди. Бундан ташқари, туманда яшовчи 240535 нафар кишига хизмат қилувчи 5 та қишлоқ участка шифохонаси, 16 та қишлоқ врачлик пункти, шунингдек, сил касалликларига қарши кураш диспансери, саломатлик маркази, хўжалик ҳисобидаги стоматология поликлиникаси, юқумли касалликлар шифохонаси, 14 та дорихона хизмати йўлга қўйилди. 2012 йили 47371 нафар туғиш ёшидаги хотин-қизлар саломатлик тиббий кўрикдан ўтказилиб, уларга саломатлигини тиклаш учун керакли тавсия ва йўлланмалар берилди.

Қишлоқларда аграр соҳа мутахассисларнинг маданий-маиший турмуш шароитини янада яхшилаш мақсадида асосий эътибор соғлом турмуш тарзини шакллантиришга қаратилди. Қишлоқ аҳолисини, айниқса, ёш авлодни жисмонан ва маънавий камол топиши учун махсус давлат дастурлари қабул қилинди ва амалиётга жорий қилинди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2010 йил 22 декабрда қабул қилган «Болалар майдончаларини тиклаш ва ташкил этишнинг 2011-2015 йилларга мўлжалланган чора-

тадбирлар дастурини тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан 2012 йилда қишлоқларда 4 мингдан ортиқ спорт майдончаларида болаларнинг жисмоний ва маънавий ривожланиши учун турли тадбирлар ўтказилди. Оммавий спорт тадбирларида 2 миллиондан ортиқ киши иштирок этди. Шу билан бирга Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари қишлоқларида жойлашган жамоат ташкилотлари, ишлаб чиқариш корхоналари, хусусий тадбиркорлар ҳамда фермерлар томонидан болалар майдончаларини тиклаш ва ташкил этиш, уларни қайта жиҳозлаш бўйича ибратли ишлар қилинди. Бу саъй-ҳаракатлар натижасида жанубий вилоятлардаги қишлоқ ҳудудларда 2795 та спорт майдончаси ободонлаштирилди, 744 та майдонча тикланди, 279 таси эса янгидан ташкил этилди.

Мустақиллик йилларида асрлар синовидан ўтиб келаётган миллий курашни янада ривожлантириш, унинг жаҳондаги нуфузини оширишга қаратилган кенг кўламли чоратадбирлар қишлоқларда ҳам амалга оширилиб, кўплаб халқаро турнирлар ўтказилди. Шундан келиб чиқиб, қишлоқларда «Маҳалла» хайрия жамоат фонди ҳамда давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида «Маҳалламиз паҳлавонлари» республика мусобақалари ташкил этилди. Ушбу мусобақаларда қишлоқ ёшлари катта қизиқиш билан иштирок этишди. Буни 2011 йилги беллашувларда Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларидаги қишлоқ ёшларидан 130 мингдан зиёд ўғил-қизлари қатнашгани ва улар орасидан ўнлаб истэодли ёш полвонлар кашф этилгани ҳам яққол тасдиқлайди. Эътиборлиси, 2011 йилда турнирни ташкил этган маҳаллалар сони 2010 йилдагига нисбатан 685 тага, иштирокчилар эса 32 минг нафарга кўпайди.

Қишлоқ маҳаллаларида спортни оммалаштириш, аҳоли, хусусан, ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини қарор топтиришда Маданият ва спорт ишлари, Ички ишлар, Соғлиқни сақлаш вазирликлари, Хотин-қизлар кўмитаси, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси, «Камолот» ЁИХ, Ўзбекистон Миллий телерадио компанияси ҳамкорлигида ўтказилган «Отам, онам ва мен — спортчилар оиласи» номли спорт мусобақалари алоҳида ўрин эгаллади. Ушбу тадбирнинг вазифаси аҳоли орасида спортни ривожлантириш ҳамда касалликларга қарши профилактика ишларини анча юқори даражага кўтаришдир. 2011 йили мазкур мусобақанинг куйи босқичлари 6726 та қишлоқ фуқаролар йиғинида ўтказилиб, уларга 624 мингдан зиёд оилалар жалб этилди. Беллашувларда фаоллик кўрсатган республикадаги 11630 та оила ташкилотчилар томонидан муносиб рағбатлантирилди.

Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида спортнинг шахмат ва шашка турига қишлоқ ёшларининг қизиқишини янада ошириш мақсадида «Маҳалла» хайрия жамоат фонди, Ички ишлар, Маданият ва спорт ишлари вазирликлари, «Камолот» ЁИХ, Шахмат федерацияси томонидан «Шахмат ва шашка» турнири уюштирилди. Турнирнинг 2011 йилги маҳалла босқичларида 7068 та фуқаролар йиғинида ўтказилган бўлиб, уларда 137 минг нафардан зиёд қишлоқдаги ўғил-қизлари фаол қатнашдилар.

Хулоса қилиб қайд этиш зарурки, мустақиллик йилларида жанубий вилоятларда қишлоқларда соғлиқни сақлаш тизимини яхшилашга аҳолига малакали тиббий хизматни йўлга қўйишга, ишлаб чиқариши ва ижтимоий инфратузилмасини ривожлантириш, иқтисодиётнинг аграр сектори самарадорлигини ошириш, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, ёшларни касб-ҳунар билан банд қилиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қишлоқнинг ўзида замонавий корхоналар ёрдамида қайта ишлаш, ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, қишлоқ аҳоли пунктларини транспорт коммуникациялари, тоза ичимлик суви билан таъминлаш, бориш қийин бўлган ва олис аҳоли пунктларида телекоммуникация тармоқлари ва почта алоқаларини йўлга қўйиш ишларига эътибор берилди.

АДАБИЁТЛАР:

1. Бозор иқтисодиёти янгича иш юритишни тақозо этмоқда. «Ленин байроғи» газетаси, 1991 йил 28 июнь.

2.Каримов И. Мамлакатни модернизация қилиш ва иқтисодиётимизни барқарор ривожлантириш йўлида. Асарлар тўплами, 16-жилд. –Тошкент: Ўзбекистон, 2008. –Б. 293.

3.Қашқадарё вилоят ҳокимлиги жорий архиви, 1-баённома, 5-ҳужжат, 2007 йил, 16 март. –Б. 29.

4. «Халқ сўзи» газетаси, 2013 йил 8 февраль, № 27 (5701)

5.Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2013 й., 47-сон, 615-модда; 2014 й., 29-сон, 356-модда; 2015 й., 1-сон, 1-модда

6.Тозалик соғлик гарови. «Учқизил тонги» газетаси, 1994 йил 19 март.

7. Қашқадарё вилоят ҳокимлиги жорий архиви, 3-баённома, 19-ҳужжат, 2010 йил, 25 февраль. –Б. 26.

РЕЗЮМЕ:

Ушбу мақолада мустақилликнинг дастлабки йилларида аграр соҳа ходимларининг маиший турмуши шароитини яхшилаш борасидаги ислохотлар ва натижалари таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: аграр соҳа мутахассислари,ислохотлар, маҳсулотлар ижтимоий турмуш тарзини яхшилаш, аҳолининг кундалик эҳтиёжларни қондириш.

РЕЗЮМЕ:

В статье анализируются реформы и результаты улучшения условий жизни работников сельского хозяйства в первые годы независимости.

Ключевые слова: специалисты-аграрии, реформы, продукты для улучшения социального образа жизни, удовлетворения повседневных потребностей населения.

RESUME:

The article analyzes the reforms and the results of improving the living conditions of workers in the agricultural sector in the first years of independence.

Key words : agricultural specialiss, reforms, products, improvement of the social way of life, satisfaction of the daily needs of the population.